

DELAVSKA POLITIKA

Izhaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 53

Sreda, 1. julija 1936

Leto XI

Poljedelski delavci spadajo v delavske zbornice

Načrt o kmetiških zbornicah

V duhu kapitalizma in klero-kapitalizma

Ljubljansko klerikalno glasilo pojasnjuje svoje mnenje o načrtu za ustanovitev kmetiške zbornice, ki ga pripravljajo v Beogradu. Tako pravi, da bo kmetiška zbornica, če bo ustanovljena po vzoru obstoječih zbornic, postala birokratični aparat, ki bo lahko sklepal resolucije, dajal nasvete, ki jih nihče ne bo primoran upoštevati. V tem soglašamo. Toda dalje pravi glasilo, da mora ta zbornica biti stanovsko zastopstvo v stanovski družbi, ki bo imelo kot zastopstvo največjega stanu v državi tudi vpliv, to je, da lahko v zasebnem in javnem življenju uveljavlja svojo besedo in svoje zahteve.

Logična posebnost načrta je, da postanejo člani kmetiške zbornice tudi kmetiški delavci, ki prebivajo tri leta v občini.

Ta določba je nezmisljena. Med kmetiškim posestnikom, zlasti velikim, in kmetiškim delavstvom je razlika. Veliki posestnik, zlasti v Vojvodini, na Hrvaškem in drugod izkorišča zemljo na kapitalistični način. Podjetnik hoče imeti poceni delovno silo, delavec se pa bori za svojo eksistenco, boljše plačo in boljše delovne pogoje. Tu je jasno, da obstajajo nasprotni interesi ter se naj delavca in malega batarja vpreže v članstvo kmetiške zbornice, kjer bo imela absolutni vpliv

veleposest, da s svojim članstvom in prispevki potem še podpira politiko veleposestnikov in bogatih kmetov. V ostalem pa, kakor rečeno, če se tudi osnujejo kmetiške zbornice, bodo mali kmeti prav tako razočarani, kakor so obrtniki, ker se na njih interese industrijske in obrtniške zbornice ne ozirajo. Velika gospodarstva rešujejo le sebe in bodo to storila tudi v kmetiških zbornicah.

Razrednih nasprotstev na kmetih bi taka enotna kmetiška zbornica ne mogla odpraviti.

Če se osnujejo kmetiške delavske zbornice, morejo te biti le, in so potrebne, zbornice kmetiških posestnikov, ne pa obenem tudi delavcev, ki naj bi spadali v delavske zbornice.

Igračkanje s stanovsko mislijo, s katero se naj pripravljajo »stanovsko« podlago za organizacijo države, moramo že v interesu mirnega razvoja odločno odklanjati. Odklanjajo jo pa tudi naši mali kmeti po svoji mentaliteti in ker vedo, da bi v taki zbornici ne imeli nikakršnega vpliva.

Nam se zdi v današnjih razmerah mnogo važnejše za malega kmeta in batarja, pa tudi za kmetiško delavstvo, snovanje kmetiškogospodarskih zadrug. Izboljšanje social-

nega položaja je mogoče le s sodelovanjem onih, ki potrebujejo socialno pomoč. Te pomoči pa ne dobi brez boja ne kmetiški in ne industrijski delavec od kapitalista, tem manj potom organizacije, v kateri odločajo ti avtoritativno.

Res čudno je pri nas, kdo skuša vplivati na merodajne kroge s takimi naivnimi načrti, kakor so kmetiške zbornice v tej obliki ali načrt o minimalnih plačah in kolektivnih pogodbah? Kje tiči leglo takih reakcionarnih načrtov, ki zasluži najostrejšo obsodbo od strani delavcev, obrtnikov in malih kmetov. V Avstriji in Nemčiji in tudi v Italiji imajo že podobne ustanove, ki povsod služijo veleposesti in finančnemu kapitalu. Za delavstvo, male kmete in obrtnike pa pomenijo te avtoritativne ustanove socialno propadanje.

In ker imamo pri nas tudi zagovornike tega sistema v JRZ (pri nas pri klerikalcih) in v JNS, naj velja izrek, ki ga je nedavno izrekel manjši kmet: »Kdor mi jemlje kruh in ga hoče jemati, vem, da ni moj prijatelj.« Kdor se torej bori odkrito ali potuhnjeno proti pravicam lačnih do kruha, ni prijatelj socialne pravičnosti, ampak le oproda kapitalizma, oproda kapitalistične diktature.

Pot nam kaže poljska kmetiška stranka

Za sodelovanje s socialistično stranko

Kmetiška gibanja po svetu, ki niso ozko sodelovala z organiziranim delavskim gibanjem, so povsod podlegla diktaturam velikega finančnega kapitala. Mestno gospodarstvo je močnejše kakor kmetiško, ker je tehniško bolj razvito kakor kmetiško.

Tudi pri nas se vrši ta razvoj v prav veliko škodo kmetiških vasi in naselij. Zaradi tehničnega razvitka ustvari mestni delavec dvajsetkrat toliko, če računamo tudi to, kar kmetiški človek poje, kakor kmet s svojim preprostim domačim delom.

Propadanje kmetijstva je prisililo kmeta, da se je vezal z mestnimi gibanji, pa bodi s kapitalističnimi ali delavskimi. Videli smo pa, da je kmetiško gibanje, kjer se je vezalo z mestnim kapitalističnim življenjem, ali če je kmetiško gibanje samostojno nastopalo, propadlo, ali utonilo v fašizmu, v katerem kmet največ trpi. Samo v deželah, kjer se je našla podlaga za sodelovanje kmetiškega gibanja in organiziranega proletarijata, je okrepljena demokracija in vaška naselja so ohranila svoj položaj v splošnem gospodarskem življenju: organizirala so se v zadrugah, izboljšala pridelovanje, utrdila cene svojim pridelkom s tendenco naraščanja.

Ob tem sodelovanju z organiziranim delavstvom se dvigajo mezde delavcev, povečava se poraba življenjskih potrebščin mestnega prebivalstva, kar daje kmetu le boljšega konzumenta. Kako v nezdravih razmerah propade kmet, nam prav jasno kažejo Bolgarija, Madžarska, Nemčija, Avstrija in Poljska; nasprotno pa dokazujejo vse severne in zahodne demokracije, kakor tudi Čehoslovaška v srednji Evropi. Strašno izkušnjo ima Poljska. Kmetiški voditelj pravi, da na kmetih ni vode, ni šibic, ni mila. Zgodaj zjutraj vstajajo kmeti in gledajo, če se kje kadi, da pohite po ogenj. Ta strašna beda je iztrežila veliko poljsko kmetiško gibanje, da je končno popolnoma izpremenilo smer poljske kmetiške stranke, s katero naj se popravijo napake zgrešene politike.

To izpremembo nam jasno izpričuje resolucija te stranke, ki je bila sprejeta na kongresu decembra meseca 1935. Ta resolucija izjavlja in zahteva:

Kapitalistična družba, ki ji je namen profit, se je izkazala kot nesposobna, da premaga sedanje težkoče. Kmetiško gibanje se bo borilo za ureditev po naslednjih načelih:

1. fizično in duhovno delo je temelj družabnih prejemkov;

2. zasebno lastništvo se mora prilagoditi splošni družabni potrebi in ne sme v izkoriščanje in zaslužnjevanje človeka po človeku;

3. denar sme biti samo merilo za vrednost blaga, sme biti sredstvo za izmenjavanje blaga, sredstvo za štedenje ali ne sme biti za kapitalistične špekulacije;

4. načrtno gospodarstvo mora prilagoditi proizvodnjo družabnim potrebam.

Zato zahteva kmetijstvo:

1. razdelitev velike posesti brez odškodnine in dodelitev zemlje onim, ki jo bodo osebno obdelovali;

Čehoslovaški zunanji minister o zvezah z Rusijo

V zunanjepolitičnem odboru čehoslovaške zbornice so Henleinovi nacisti in slovaški klerikalci očitali vladi zvezo z Rusijo. Zunanji minister Krofta jim je na nerganje odgovoril bistveno to-le:

Zveza s sovjetsko Rusijo ne pomeni izpremembe razmer do komunistov doma. Nikakor se ne strinjam z izvajanjem kritikov, češ, da grozi Čehoslovaški nevarnost od svetovnega komunizma. Čehoslovaška zunanja politika odklanja boljševizem in se tudi ne boji naslikanih strahov. Sem zgodovinar in vem, da bo v svetovnem boju raznih političnih strank, socialnih in gospodarskih družabnih redov končno zmagal družabni red, ki bo za človeštvo bolj koristen, bolj zdrav in bolj pameten.

Nacisti so dalje stavili predlog, da se naj Čehoslovaška nevtralizira po švicarskem vzgledu. Krofta je naivnežem to pojasnil:

Nevtralizacija Čehoslovaške ne pride v poštev, ker za to ne zadošča samo naša volja, ampak je potreben tudi pristanek držav, ki bodo našo nevtralnost garantirale. Teh držav pa ne dobimo.

Tako govori čehoslovaški meščanski politik, ki pozna zgodovino in družabne razmere. Naivni politiki, politiki s predsodki pa govore drugače, ker nimajo širšega obzorja ali pa iz razrednoegoističnih razlogov.

Zadnji čas bi bil, da se tudi politiki vrnejo k — realni politiki, ki edina utegne koristiti človeštvu vsaj s tem, da začne uvajati čim pravičnejše družabne razmere.

40-urni delovni teden v Belgiji

Belgijska zbornica je v soboto sprejela zakon o 40-urnem delovnem tednu. Za predlog je glasovalo 160 poslancev, 23 poslancev ni glasovalo.

Sprejeta sta bila tudi zakonska načrta o plačnem delavskem dopustu in o svobodi strokovnega organiziranja.

Miroljubni nameni Italije na Balkanu

Albanija — vojni oporišče Italije.

Italija namerava v Albaniji, ki je postala italijanska kolonija, urediti vojni oporišče za primer vojne. Povečajo se pristanišča, vojaške ceste se grade in ob jugoslovansko-albanski meji se grade velike strateške utrdbe.

Agresivno italijansko politiko proti Balkanu je povečevala Lavalova francoska zunanja politika, ki je jugoslovanske interese nezahišano zanemaril. Blumova vlada bo imela težko nalogo, da zopet popravi delo Lavalove vlade glede Jugoslavije.

Iz francoske zbornice

Dne 26. m. m. je imela francoska zbornica kratko sejo. Na dnevnem redu so bile interpelacije o stavki v Marseilju, ki so je stavili desničarji. Socialistični poslanec in marsejski podžupan Viplal je izjavil, da bi vzorni red ob stavki v Marseilju lahko služil kot zgled. Prebivalstvo je spremljalo stavko s simpatijami in red ni bil kaljen, dokler niso agenti provokatorji izzvali neredov. Komunist Billoux je izjavil, da so stavko v Marseilju povzročili gangsterji, ki so v službi velekapitala. Sicer se je stavka brez izzivanja vršila v popolnem redu. Na očitke, da so Trockisti povzročili stavko, je govoril notranji minister

socialist Salengro. Resnica je, da so stavkovni nemiri nastali, ko so bili komunistični poslanci v Marseilju. Toda to ni očitke, ker je lahko le slučaj. Sedaj je red. Vlada ni mogla izprazniti tovaren, ker bi bilo prišlo do prelivanja krvi, kar ni bilo potrebno; pustimo sanje o krvavih diktaturah drugim, je rekel minister. Predložene interpelacije je potem zbornica zavrnila.

Zvišanje plač vojakom in mornarjem

ter delavstvu vojaških delavnicah je sklenila francoska vlada. Plača se podvoji ter izboljša vojaštvu hrana.

Konferenca za azilno pravo

V Parizu se je vršila mednarodna konferenca za azilno pravo dva dni. Resolucija predlaga zanje mednarodne potne liste, pravico do dela, pravico do udeleževanja na kulturnem in socialnem delu v deželi, ki si so jo

zbrali za bivališče in prepoved izгона od tam, kjer biva. Načrt zakona se predloži Društvu narodov, državam, strankam in parlamentom. Resolucija zahteva pomilostitev beguncev in preklic izгона.

2. socializacijo velike industrije;
3. socializacijo bank;
4. zmeno zasebne trgovine z družno trgovino.

Resolucija sama pa sklepa takole:

»Kongres sklence, da bo kmetiška stranka vodila borbo proti vsakršni politični diktaturi, se borila za politično demokracijo, za socialno ureditev; s ciljem odprave škandalozne eksploatacije širokih narodnih množic bo kmetiška stranka v popolni harmoniji sodelovala z organiziranim delavskim razredom, pri katerem edino more najti iskreno in vdano podporo v svojem boju.«

Na tem stališču je poljsko kmetiško gibanje.

Toda pri nas? Tudi pri nas imamo kmetiško gibanje, toda temu so na čelu razne politične stranke, ki šarijo sicer okoli s pseudodemokratskimi frazami. Ves naš kmetiški pokret je domala na krivi poti in niti v enem primeru nima odločne volje, da bi sodeloval z organiziranim delavskim razredom. Nasprotno celo

marsikje misli, da mu je naloga pobijati delavske razredne organizacije. Celo takozvana »Gospodarska sloga« je v tem pogledu na krivi poti, ker so ji na čelu ljudje, ki so proti razredni ideologiji. Ti vodilni ljudje se niso ničesar naučili in ničesar pozabili.

Velika nejevolja je po kmetih. Beda pritiska. Kmetje po vaseh in deželi so povsod v najhujšem položaju. Ničesar nimajo v hiši, ne vode, ne ognja, ne soli in tudi ne kruha. O kmetiškem delavcu niti ne govorimo.

Malomeščanski politiki pri nas skušajo na vsak način preprečiti, da bi se kmetiški stan, delavci in mali kmeti, solidariziral s splošnim razrednoborbenim delavskim gibanjem, ter jih zavajajo v vrste nasprotnikov delavskih organizacij, čeprav je že tisočkrat dokazano, da se more samo delavsko razredno gibanje uspešno boriti tudi za kmetiški sloj, malega kmeta in kmetiškega delavca v vasi in na deželi. In nihče drugi. Prosto po B. T.-č.

Pred reorganizacijo Društva narodov

Prpriave za septembersko zasedanje.

Reforma društva narodov ni lahka stvar. Tega mnenja je francoski zunanji minister Delbos in danski zunanji minister Munch, ki se je o tem vprašanju posvetoval v imenu nevtralnih držav, s francoskim zunanjim ministrom dne 27. m. m. v Ženevi. Skandinavske države, Nizozemska, Portugalska, Švica in Španija se boje težkih komplikacij, če bi sedaj hoteli izvesti reforme, ter bi Društvo narodov prej okrepile primerne varnostne resolucije k členu 11 in 16 pakta. Obenem bodo navedene države energično pobijale vsakršno slabljanje te ustanove.

To mnenje se popolnoma strinja z izjavama Litvinova in Titulescuja in sklepi posvetovanja, ki ga je bil sklical Delbos in so bili navzoči zastopniki male antante, balkanske zveze ter se je iznova potrdila naravna zveza Francije z njenimi zaveznicami.

Včeraj se je tudi vršila na povabilo angleškega zunanjega ministra Edena francosko-angleška konferenca, ki se je je udeležil tudi Leon Blum in ima namen združiti vse one države, ki so iskreno vdane Društvu narodov.

Neprijetna nedisciplina je, da so nekatere države samovoljno ukinile sankcije še pred sklepamem o njih v Društvu narodov. Pojavila se je pa tudi neka centrifugalna sila, ki odvaja države od Društva narodov. Tako je izstopila Nikaragua, Kostarika, Paragvaj, Guatemala in Honduras. To potrjuje, da je v južni Ameriki nastala protievropska agitacija. — Na drugi strani pa imamo zopet razveseljivo poročilo, da se Brazilija utegne vrniti v Društvo narodov.

Jako kritično je vprašanje Abe-

sinije, ki ga hočejo velesile spraviti že pred prihodnjim zasedanjem Društva narodov kakorkoli s sveta. Tu je igra izgubljena. Na tej seji se pa anekcija ne bo priznala, marveč se bo vprašanje v tem pogledu odgodilo za jesensko sejo.

Po izjavah francoske vlade, zlasti predsednika Bluma, ki bo našel po vsej verjetnosti tudi v Angliji podporo in zvezo, bo mogoče združiti svetovno demokracijo in jo privabiti, da sodeluje za reformo in okrepitev Društva narodov ter za nedeljivo kolektivno varnost miru.

Roosevelt zopet kandidat

Demokratski strankini kongres je dne 27. m. m. soglasno izvolil Roosevelta za predsedniškega kandidata Zedinjenih držav.

Njegov program nam je znan iz delovanja. Še vedno vztraja na politiki »New Deal« in odločno odklanja politične obveze z drugimi državami.

Socialistična stranka bo kandidirala pri predsedniških volitvah predsednika stranke.

Naročniki, pozor!

Današnji številki smo priložili poštne položnice ter prosimo vse one p. n. naročnike, ki so v zaostanku z naročnino, da isto nemudoma poravnajo, ker le na ta način bomo v stanu, naš list vzdrževati in ga tudi redno dostavljati. — Vse one pa, ki so naročnino že poravnali, prosimo, da si poštne položnice shranijo in jih porabijo prihodnjč. — Uprava.

Habsburžani in Vatikan

Jasna beseda oficelnega papeževnega organa

Beograjska »Politika« objavlja zanimiv članek bivšega jugoslovanskega poslanika Živojina Balugdžića z naslovom »Vatikan, Avstrija in Habsburžani«.

Nedavno je izšel v oficelnem papeževnem glasilu »Osservatore Romano« članek o pomenu Avstrije v Podunavju, ki pravi:

»Gre za sintezo ohranitve kristjanstva in germanizma, ki se je za Evropo izkazala tako sadonosna. O Avstriji se sme trditi, da je zadnja trdnjava katolicizma v Podunavju, ker v ostalih deželah šizma in odpad ovirata kristjanstvo in mu jem-

ljeta vsakršno možnost razširjanja.«

Cilj Vatikana je, da si podvrže germanske dežele, če mogoče, predvsem spravi Nemčijo s katolicizmom.

Če bi poizkus ponesrečil, potem smatra Vatikan, da bi bilo mogoče nekatere južne pokrajine Nemčije odcepiti in združiti z Avstrijo. Načrt obstoja, čeprav sedaj še ne kaže, da bi bil izvedljiv. Toda pojav Habsburžanov na Dunaju — kar označuje oficelna »Reichspost« za notranjo avstrijsko zadevo — utegne vendarle pomeniti, da poizkušajo načrt uresničiti.

To vas boli . . .!

Če človek danes zasleduje razvoj dogodkov v naši »bolni« Evropi, potem pride do zaključka, da se dogaja nekaj, na kar marsikdo pred desetimi leti niti misliti ni mogel. Boj gre za oblast v posameznih državah med avtoritativnimi fašističnimi in stanovskimi režimi in demokratskimi režimi na drugi strani. Ta boj je znak, ki označuje posebno dobo človeške družbe.

Staro se preživlja in novo se poraja. Gonilna sila vsega pa je socialna bitnost človeka, skrb za njegov obstoj. Dandanašnji avtoritativni režimi, pa bili na verski ali nacionalni podlagi, niso ničesar drugega, kakor kitajski zidovi, obdani s silo železne pete, katerih edini namen je, ovirati narod, da bi ne uveljavil svoje volje, po resničnem socialnem in kulturnem napredku. To so nazadnjaške sile, katere branijo obstoječi gospodarski red pred novo porajajočim.

Radi tega je razumljivo, zakaj nacionalizem, predvsem pa katolicizem, pobijata vsako miselnost, ki nasprotuje interesom sedanega privilegiranega kapitalističnega razreda v današnji človeški družbi. Vendar samoohranilni nagon tira človeka, da prehaja pod težo socialnih razmer vedno silneje v skupni boj za svoj obstoj. Zato vidimo danes vsepovsod vulkanične izbruhe tega socialnega trenja v družbi v obliki raznih stavkovnih gibanj in postavljanju zahtev s strani zemlje lačnega podeželskega proletarijata. To so vidni dokazi razkroja današnjega gospodarskega reda.

Radi tega je popolnoma brezpredmetno, če naš katoliški »Slovenec« ali kakšen drug meščanski list javka o pogubonosnih posledicah teorij materialističnega socializma ter s tem zavre družabni razvoj. Zato naj se »Slovenec« (z vsemi svojimi pritlikinami), ki dan na dan prinaša take sramne stvari o marksistih, rajši samega sebe po prsih potrkaja in reče: moja krivda,

Novo je že spočeto, kar vidimo in opazujemo okoli sebe, so porodni krči, ki oznanjajo rojstvo novega gospodarskega reda. To spoznanje vas, gospodje, boli in zato kričite.

—r—

750 delavcev stavka na progi Št. Janž—Sevnica

Že teden dni traja popolna stavka delavstva, zaposlenega pri gradnji proge Št. Janž—Sevnica, ker podjetje Dukić noče sprejeti upravičenih delavskih zahtev.

Nekaj številčnih podatkov iz državne-ga gospodarstva.

»Slovenija« je poročala med drugim:

V šestnajstih letih je plačala Slovenija v državno blagajno 25 milijard dinarjev. V tem času je pa prejela okoli 10 milijard dinarjev iz državne blagajne.

Iz Slovenije je šlo v beograjske državne denarne zavode 750 milijonov dinarjev; od tega denarja je bilo vrnjenih našemu denarnemu trgu le 250 milijonov dinarjev.

Slovenski davkoplačevalci plačuje eno tretjino več davka kakor ostali davkoplačevalci.

V juniju 1935 je znašal v Beogradu zaostanek na državnem hišnem davku in dokladah 300 milijonov dinarjev, dočim znaša zaostanek vseh državnih davkov brez Slovenije le 50 milijonov dinarjev.

Marsikomu bi torej lahko zaklicali: dajte cesarju, kar je cesarjevega, pa bi lahko ob pravični upravi imeli boljše gospodarske in lahko tudi boljše socialne razmere.

All si že poravnal naročnino? Ako še ne, stori takoj svojo dolžnost!

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevala Talpa 92

»He, kako pa je kaj z denarjem? Transport ima s seboj pač denar za brodeve in mostove in tako naprej.« Sedaj je postalo resno. Denar.

»Denarja nimamo s sabo,« sem rekel. »Imamo samo čeke.«

»Ček je drek. Ga ne znam brati.«

Najprej so se nekaj pogovarjali, potem pa je voditelj prijezdil k meni in rekel: »Pogledali bomo, kako je z denarjem.«

Preiskal mi je žepe in sedlo, toda denarja nisem imel. Našel je samo čeke in spoznal je, da govorim resnico.

»Tudi krave bi potrebovali,« je zaklical.

»Te pa sam potrebujem,« sem rekel. »Nisem lastnik, nego vodim samo transport.«

»Potem vas ne bo prav nič bolelo, če si jih nekaj izberem.«

»Prosim,« sem rekel, »kar izberite si. Imam kravo, ki je bolna na kopitih, toda je dobra; v treh mesecih bo dajala obilo mleka. Kopito ji boste že ozdravili.«

»Kje pa je?«

Dal sem jo izgnati iz črede in bila mu je vsč. Ves čas je šel transport seveda dalje. Kar na povelje se namreč ne da ustaviti, zlasti če ni v bližini paše, nego raste ob poti samo redka suha trava. Tolpa je jezdila poleg mene.

Voditelj je rekel: »Dobro, eno ste mi dali vi, sedaj pa sem jaz na vrsti, da si izberem.«

Res si je izbral neko kravo, toda na živino se ni razumel. Ni bila mnogo vredna. Prav z lahkoto sem jo prebolel.

»Sedaj mi pa zopet vi katero izberite!«

Izbral sem mu jo. Potem si je zopet on izbral. To pot si je izbral molzno kravo.

»Sedaj ste zopet vi na vrsti, senjor,« je rekel.

Poizkusil sem s šalo. Poklical sem k sebi gonjača, ki je nosil tele krave, ki si jo je ropar izbral. »Tu imate še telička,« sem rekel in mu dal telička. S ponudbo je bil prav zadovoljen, telička je vzel za odraslo žival. Toda tega ni napravil iz dobrodušnosti. Mnogi Indijanci namreč ne znajo molzti. Molzti znajo samo tedaj, če istočasno tele zesa, drugače ne dobe iz vimena niti kapljice. Mleko mora teči samo od sebe, krava si mora misliti, da daje mleko teletu. Zato mu je bil teliček tako ljub, kajti sedaj je kravo lahko molzel in tako so imeli doma mleko.

Potem je bil zopet on na vrsti. Ko so odjezdili, so odšli s sedmimi kravami in teličkom. Stalo me je, če telička ne računam, sto pet in sedemdeset pez. Kajti, kako sem izgubil živali, je bilo vseeno. Kolikor mi jih je manjkalo, toliko mi je bilo odtrgano. Z banditi smo računali in s prispelki, ki jih jim je treba plačati. Šlo je samo za

to, kako se z njimi pogodiš. Z njimi se moraš prav tako pogajati kakor s trgovci. Tudi diplomatično moraš postopati. Prav tako bi lahko namreč odšli s petnajstimi ali štiridesetimi kravami.

Vse to so transportni stroški. Z njimi moraš računati. Pri kakem drugem blagu so stroški zopet drugačni: lahko se iztiri vlak ali zgori ali nasede ladja in transport je uničen. Razen tega moraš pri drugem blagu plačati visoko zavarovalnino. Živine pa nihče ne zavaruje. Nobena zavarovalnica ne prevzame namreč takega rizika, če ga pa prevzame, so pa pristojbine takšne, da se jih ne izplača plačati. Drugje moraš zopet plačati pristojbine za nakladanje, za krmo in kdove kakšne pristojbine še. Tu ti pa povzročajo stroške prehodi preko rek, prehodi preko gor, prelazi, soteske, peščene puščave, brezvodne pokrajine, banditi, jaguarji, kače, in če gre posebno narobe, kuga, ki se je nalezela živina od kake druge črede, s katero se je med potjo srečala.

Če na koncu primerjaš račune, niso razlike v transportnih stroških tolikšne, kakor bi morda pričakoval. Pri živinskih transportih je odločilna množina. Seveda se začneš lahko z banditi prepirati ali se začneš z njimi streljati ali pa jim zagroziš z vojniki. Zakaj ne? Zmeraj se tu pa tam najde še norec, ki kaj takega poizkusi, in često se v kinu tako lepo vidi, kako banditi beže — cel ducat pred pogumnim kravjim pastirjem.

Doma in po svetu

Naša trgovinska bilanca postaja letos bolj in bolj pasivna. V prvih petih mesecih se je uvozilo za 329 milijonov dinarjev več blaga kakor izvozilo. Tudi v juniju imamo pasivo.

Bled na dražbi. To najlepše naše letovišče je v krizi. Zadruga gospodarska banka zahteva prodajo objektov Ivana in Marije Kenda na Bledu. Cena objektov je 31.186.816 Din. Na dražbi dne 24. avgusta t. l. bodo blejski grad, jezero, ribolovne pravice v Blejskem in Bohinjskem jezeru, hotel Evropa, Zlatorog, Parkhotel, zdravilišče Rikli, grajska kopel, Kazina, Vrtni dom, Triglavsko kopel itd. — Kriza z Bledom ni častna zadeva. Priča o nemarnosti, ker bi bilo nedvomno mogoče preskrbeti zadostna sredstva, da se to letovišče ohrani v rokah pametne domače uprave, ker ima silno veliki gospodarski pomen za Gorenjsko ter primerno razmere izboljšajo.

Pod Blumom. Tako rubriko je uvedel »Slovenec«, da pod njo prinaša izbrane vesti. Radi lepše ureditve lista bi »Slovenec« priporočili, da tudi izbrane vesti iz domačih krajev uvrščajo pod primerno rubriko.

Radi slabe šolske ocene je 14 letna učenka meščanske šole Jožefa Reich iz Zagreba prostovoljno končala svoje mlado življenje. Mladenka je skočila iz zvonika zagrebške katedrale in obležala na licu mesta mrtva.

Otroški sanatorij v Banji Koviljači je odprt po 13 letni graditvi in ureditvi. Stroški zgradbe in ureditve so znašali 16 milijonov dinarjev. Sanatorij lahko sprejme v oskrbo 150 bolnih otrok. V jeseni bo otvoril tudi svojo šolo. Tako poroča »Jutro«. Ali niso stroški, 16 milijonov dinarjev, nekoliko previsoki?

Protifašistični letaki nad Milanom. Veliko severoitalijansko mesto Milan je bilo v nedeljo ob belem dnevu preplavljeno s protifašističnimi letaki. — Zbudilo je veliko senzacijo. Letak pravi, da se ducejeve obljube niso izpolnile, pač pa spravile Italijo v obupen položaj.

Podržavljenje orožne industrije so predlagali v čehoslovaškem parlamentu socialni demokrati.

Prisilno posojilo v Nemčiji. Nemčija je že svojčas sklenila notranje posojilo 700 milijonov mark. Del tega posojila, 200 milijonov mark, morajo po naročilu vlade sedaj podpisati vse nemške hranilnice. Prepovedano pa je o tem poročati v listih, da narod ne izgubi zaupanja v denarne zavode.

Na konferenco dela je dosedaj pošiljala ruska vlada le svojega delegata. Letos so bili na konferenci tudi štirje zastopniki strokovnih organizacij, in sicer tajnik glavne strokovne centralne, predsednik zveze rečnega plovstva, predsednik zveze delavcev v avijonskih tovarnah in predsednik organizacije delavstva platnene industrije.

Minister kmetiški delavec za kmete. Novi francoski kmetiški minister za poljedelstvo je Georges Monet, socialist, po poklicu kmetiški delavec. — S polja takorekoč je bil izvoljen za poslanca in ministra. Z izdelanimi rokami bo podpisal prve navedbe v prid kmetiških delavcev in malih kmetov, katerim se zlasti zopet klerikalna reakcija upira ter zahteva, da se obravnavajo pred parlamentom. Naredbe bodo sprejete, tudi če bodo morale v parlament, prepričani smo, da podpiše v življenju preizkušeni minister za svoje sotrpine ugodne navedbe ali zakone.

Stoletnica »marseljeze«. Pred sto leti je komponiral Rouget de Lisle v Strassburgu bojno pesem, ki je postala francoska nacionalna himna, »marseljeze«. Ob tej priliki so priredili v Parizu velika slavlja. Tudi fašisti so ob petju »marseljeze« demonstrirali po Parizu, toda jih je policija razgnala. Zloraba himne se ne dopušča, ker bi jo lahko zlorabljali tudi zločinci, pa bi policija ne smela intervenirati.

Iz naših krajev

Ljubljana

Stavbinski podjetniki izigravajo podpisano pogodbo

Stavka stavbinskih delavcev je končana, podpisi na doseženem sporazumu se še niti posušili niso dobro, pa že prihajajo od vseh strani poročila, ki razburjajo stavbinsko delavstvo. Na sestanku zaupnikov Organizacije Sav. Grad. Rad. Jug. podružnica Ljubljana, ki se je vršil v petek, dne 26. junija, so navzoči zaupniki ugotovili, da se nekateri podjetniki ne držijo sklenjenega sporazuma.

Evo Vam dejstev! Podjetje Tomazič je odpustilo nekaj delavcev in jih plačalo kakor preje po starih plačah. Delavci pravijo, da bodo stopili še enkrat v stavko, ako se podjetje ne bo držalo sporazuma.

Podjetje Zupan odpušča stare delavce, ki so bili v stavki, in sprejema na delo nove, čeprav je podpisalo, da radi stavke ne bo nihče preganjan.

Podjetje Dukić ne izplačuje delavcem v strugi Ljubljane Din 3,50 na uro kakor je to v sporazumu določeno.

Podjetja: Modrovčič, Battelino Vili, Erjavac na Jeziči ne izplačujejo delavcem v plačilnih kuvertah, temveč enostavno na-

štejejo denar na roke, tako da delavci dostikrat ne vedo, pri čemu da so.

Nepravilne prijave delavcev v OUZD se dogajajo dalje.

Pri podjetju Ivan Bricej je polir Skubic Franc napadel delavskega zaupnika, da je komunist. Ta gospod bo za svoje besede še odgovarjal.

Eno si gospodje podjetniki zapomnite: Stavbinsko delavstvo si svojih težko priborjenih pravic ne bo pustilo jemati in bo raje šlo še enkrat v borbo zanje.

Mizarski strokovni tečaj za kalkulacijo v Ljubljani. Zavod za pospeševanje obrti pri TOS v Ljubljani priredi mizarski strokovni tečaj za kalkulacijo. Vršil se bo tečaj od 5. julija do 6. septembra t. l. vsako nedeljo od 8. do 12. ure dopoldan na Srednji tehniški šoli (vhod čez dvorišče). Prijave do 4. julija pri zavodu Beethovnova ulica 10-I.

Maribor

Slomškova proslava v Mariboru. Ogromen cerkveni aparat, ki je razpreden po vsej deželi, je organiziral dne 28. in 29. junija velike slavnosti v našem mestu, da podpre akcijo za proglasitev Slomškega blaznim. Proslave so se udeležili tudi člani vlade, med njimi notranji minister dr. A. Korošec.

Slomškova proslava v Mariboru je pokazala, da cerkveni aparat zna organizirati svoje proslave, pokazala je pa tudi, v čem obstoja moč cerkve. Tudi delavsko gibanje se lahko iz tega uči, uči zlasti še iz primera, da ni bilo na tej proslavi nikogar, ki bi si upal razgrajati pod govorniško tribuno, kot n. pr. lansko leto ob priliki delavskega zleta »Svobode« v Celju.

Ganljiva skupna manifestacija učiteljev Slomškarjev in UJU. Ob priliki Slomškove proslave v Mariboru je sklicala učiteljska Slomškova zveza člansko zborovanje svojega članstva. Istotako je s strani vodstva UJU izšla okrožnica, da bo ta dan učiteljsvo UJU proslavilo spomin škola A. M. Slomška, kot narodnega prosvetitelja in, da naj se v ta namen zbere v nedeljo, dne 28. t. m. dopoldne v teatru v Mariboru. V UJU organizirano učiteljsvo Maribora in obeh mariborskih srezov se je odzvalo pozivu svojega vodstva. Na svoje največje presenečenje pa so udeleženci morali ugotoviti, da se v teatru zbirajo tudi učitelji Slomškarji, kateheti, nune in razni cerkveni dostojanstveniki. Ker vlada med obema poklicnima organizacijama precejšnje nasprotstvo, saj zastopa Slomškova zveza strogo katoliško naziranje, dočim hoče veljati UJU kot nekakšna svobododolna organizacija, je razumljivo, da so bili mnogi člani UJU prav začuden nad tem, kar so pri svojem vstopu v teater lahko opazili na prvi mah. Toda čudenja in zadrede ni hotelo biti konca. Ko se je odgnila zavesa na odru, so navzoči v dvorani imeli priliko ugotoviti, da sedi na odru zbran samo odbor Slomškove zveze, ob strani pa predsednik tukajšnjega UJU g. Kočvar. Takoj na to je predsednik Slomškove zveze, višji šol. nadzornik Štrukelj, otvoril zborovanje Slomškove zveze, pri čemer je mimogrede omenil, da pozdravlja tudi v dvorani navzoče drugega mišljenja. Vsi nadaljnji govori so bili več ali manj propagandnega značaja za Slomškovo zvezo. — Gospodje so si medsebojno čestitali, da v času težkih preizkušenj niso klonili, ampak ostali trdni in zvesti svojim katoliškim načelom, povdarjajoč, da hočejo taki ostati tudi v bodoče. Škof Gnidovec iz Skopja pa je rotil zborovalce, naj mu skoro pošljejo res pravih krščanskih učiteljev. Člani UJU so bili v vedno večji zadregi, čutili so, da so prišli na manifestacijo neke organizacije, na katero kot nečlani ne spadajo. Do zadnjega so sicer

upali, da se bo dvignil kakšen voditelj UJU, ki je spravila svoje ljudi na to zborovanje in povedal, da so napolnili teater učitelji UJU in tudi zakaj so prišli. Toda čakali so zaman. Manifestacija je končala kot je pričela. S kakšnimi občutki so člani UJU potem, ko so čuli slovesne zaobljube Slomškarjev, da hočejo ostati značajni, vztrajali, si lahko mislimo. Nek opazovalec je rekel našemu dopisniku: »Kaj mislite, da bi se Slomškarji kdaj udeležili kakšne manifestacije, ki bi jo sklicalo UJU, zlasti pa, da bi se udeležili na tak način kot so se člani UJU udeležili te manifestacije Slomškove zveze? ... O, da bi še živel naš Cankar in videl še to ganljivo manifestacijo našega učiteljsva!«

Mestni parki izginjajo. Po vseh mestih skrbijo v novem času za to, da imajo meščani zadosti prilike uživati sonce in sveži zrak v mestnih parkih, ki jih zato širijo vsaj v isti meri, kot širijo mestne hiše. Maribor se je zadnja leta znatno zaidal in razširil, a mestni parki, pljuča mestnega prebivalstva, se pri nas krčijo in izginjajo, mesto da bi se širili. Glavni mestni park je itak že zgubil značaj parka, ker so drevesa že tako razrasla, da se je park spremenil v gozd in v tem parku sploh na najdeto več klopice, na katero bi sijalo sonce. Jugoslovanski trg je bil lansko leto zazidan, a sedaj pride na vrsto še Zrinjskega trg in tako izgine v sredini mesta kar 2 parka. Nadomestila ni, nasprotno vsa pota v bližini mesta, ki peljejo v naravo, so zabarikadirana z bodečimi žicami. S Kalvarije se izletnik ne more gani, ker je pot na bližnji sončni hrib vsa preprečena z bodečo žico, kot bi peljala v strelske jarke. Pravkar pa so zadelali z žično ograjo tudi pot v gozd pri Treh ribnikih. Ali občina ne misli, da ima tudi v tem pogledu socialno-higijenske naloge v mestu, kjer nad 10.000 delavstva noč in dan požira tovarniški prah, tuberkulozne bacile? Kaj nam koristijo tuberkulozne akcije, če bodo morali ljudje noč in dan prebivati v nezdruhljivih, zaduhtih, mokrih in prenatrpanih stanovanjih in nimajo niti prilike za sprehod v naravo.

Tudi Tumpejev šef premeščen. Šef materialnega skladišča drž. žel., g. Pačon Franc, kateremu je bil podrejen g. Tumpej, je premeščen k materialnemu skladišču v Zagreb. Iz Zagreba je prišel na mesto g. Pačona g. Rajh, ki je že svojčas služboval v Mariboru. G. Tumpej pa je med tem že nastopil službo v Batajnici. G. Pačon je igral v Mariboru precejšnjo vlogo, bil je od prejšnjega režima imenovan v občinski svet in v odbor mestne hranilnice, bil je pa tudi gospodar SPD za Mariborsko kočjo.

Za sprejem v I. letnik drž. učiteljskega morajo prosilci in prosilke vložiti s Din 5.— kolkovane prošnje do 1. avgusta 1936.

Vse delavce,

ki hočejo brati lepe knjige, ki jih bo letos izdala Cankarjeva družba, med njimi Seliškarjev roman brezposelnih,

Roké Andreja Podlipnika.

opozarjamo, da bo letos Cankarjeva družba tiskala le toliko knjig, kolikor jih bodo naročili posamezniki in zaupniki v juliju in avgustu. Kasneje knjig

ne boste dobili.

Zato jih pravočasno naročite!

Celje

Kovinarji zborujejo. Minuli četrtek je sklicala podružnica Saveza Metalstkih Radnika v Celju delavstvo Westenove tovarne na zborovanje k »Zelenemu travniku«. Kljub neznosni soperariji je bila dvorana mnogo premajhna za došle sodruge in sodruge, tako da so morali na odru, zunaj na vrtu, pri odprtih oknih in v ostalih sosednjih gostilniških šolah, ko je s. Hriberšek kot predsednik organizacije otvoril zborovanje. S. Hriberšek je obenem poročal o težavnem delu, ki ga vršijo zaupniki v tovarni, ker podjetje ne pozna pravega poslanstva delavskih zaupnikov. — Nato je predaval s. dr. Reisman o pravnem položaju delavskega zaupnika v smislu zakona o zaščiti delavstva ter prešel nato na najvažnejše točke ministrske navedbe o poslovnem redu, ki bi moral biti sedaj že v vsaki tovarni javno nabit in tudi izročen vsakemu delavcu. Navzoči so z velikim zanimanjem in pozornostjo sledili nad 1-urnemu predavanju in govornika ponovno burno aplavdirali, zlasti tudi njegova izvajanja o potrebi delavske izobrazbe, študiranja vseh panog državne politike ter važnosti delavskega časopisa. Po končanem predavanju se je javilo 30 novih naročnikov »Delavske politike«. Zaupnik s. Kač je poročal o poteku in posledicah zadnjega štrajka radi odpora delavstva proti postopanju in zaposlovanju predelavca g. Kersnika, ki ga delavstvo absolutno ne mara več. Končno je živahno pozdravljen poročal predsednik Strojne komisije s. Leskovšek o aktualnih vprašanjih kovinarjev za izboljšanje njihovega položaja. Shod je potekel v najlepšem redu in zopet znatno dvignil borbenost in enotnost proletariata v Westenovi tovarni, ki je že skoro 100% organiziran.

Trbovlje

Praznovanje v juliju. Rudniško ravnateljstvo v Trbovljah je razglasilo, da se bo delalo v mesecu juliju pri rudniku še vedno samo 12 dni. Nihče ne vpraša tisoče rudarjev, kako se bodo z dvanaštimi šilhti preživljali, nihče ne vpraša družinske očete, kako bodo preživljali svoje nedoletne otroke in dorašle sinove in hčere. Kriza se vleče v nedogled, podjetja krčevito drže svoje privilegije, svoje dobičke, delavstvo pa strada dalje. Ni čuda, da se v globalni delavske duše poraja mržnja do vsega, kar vidi, kar občuti. Od rudarjev se zahteva samo storitev, zahteva se od njega disciplina, ne vpraša se ga pa nikoli, kako živi, kako se z 12 šilhti pri splošnem znižanem zaslužku preživlja. Lačno, zaskrbljeno in obupano rudarsko delavstvo se vedno bolj demoralizira. Ta demoralizacija se jasno izraža v zabavljanju čez vse: dobro in slabo, koristno in škodljivo. Rudarsko delavstvo je kot bolnik, ki prestopa težko bolezen in si včasih želi, da bi se bolezen rešil na kakršenkoli način tudi za ceno lastnega življenja. Rudar preživlja težko gospodarsko bolezen. Ko je takšen bolnik v skrajni sili, posega po neverjetnih zdravilih. Tako je danes z rudarjem. Čaka samo trenutka, da bi dal duška ogorčenju, radi stradanja in izrabljanja. Skripajoč z zobmi in mrmrajoč opravlja nevarno delo, ki ga ne hrani in ne preživlja njegovih otrok. Ko pride dan plačila, bi moral biti za rudarja tudi dan veselja. Sedaj je pa ravno obratno. Dan plačila je dan jeze, žalosti in prepira. Danes 15. ali 1. v mesecu za rudarja ni dan plačila, ampak dan miloščine, dan joka. Ob plačilnem dnevu ne prinese rudar domov plače, pač pa prinese drobtinico, ki je padla drugim raz mize. Ali je to življenje, če rudar nima toliko sredstev, da bi si kupil krompirja in se do siteda najedel, ali je to življenje, če nima rudar niti za črni kruh? To se ne more imenovati več življenje, pač pa robstvo, robstvo tujemu kapitalu. Kakor sedanje prilike kažejo, kakor oznanja glas, ki prihaja iz mrmrajočih ust rudarjev in pogledov rudarjevih oči, je prišlo rudarjevo trpljenje do vrhunca; približuje se dan in ura, ko bo rudar spregovoril: Dovolj je ranjanja, dovolj je stradanja, ker imamo pravico do dela, hočemo imeti tudi pravico do življenja!

Zagorje ob Savi

Gibanje delavstva pri apnenicah. Trboveljska prem. družba ima v Zagorju že dolgo let samostojen obrat za kuhanje apna. V prejšnjih časih je zaposlovala v tem obratu nad 200 delavcev. Sedaj jih zaposluje 76. Prejšnji delavci so se večinoma rekrutirali iz rudarjev, kateri so uživali vse ugodnosti jamskega delavstva po kolektivni pogodbi. Družbi pa to ni ugajalo in je krizo v letih 1932 do 1935

MLADINSKI VESTNIK

Hrastnik

Mladi hrastniški delavci smo se odločili, da Vam opišemo naše posebne želje, zahteve in stremjenja, ki jih gojimo kot mladina.

V prvi vrsti pozdravljamo sklep uprave »Delavske Politike«, da je pripravljena pričevati vse, kar se tiče delavske mladine, pod posebno rubriko. Zavedamo se, da moramo imeti v ta namen tudi stalen kader dopisnikov in sodelavcev, kajti brez mladih dopisnikov tudi mladinski vestnik ne more biti. Uverjeni, da se bodo našli taki dopisniki tudi v drugih krajih, gremo z veseljem na delo!

Naj Vam torej sporočimo, da smo našli polje za naše udejstvovanje v naši mladi kulturni organizaciji »Vzajemnosti«, kjer nas je že lepo število. Tu se pridno udeležujemo zlasti kot pevci, kmalu pa bomo začeli tudi z dramatikom.

Upoznati pa se hočemo predvsem tudi z ostalimi panogami delavskega gibanja, tako da bomo postali res dobri in sposobni borci za lepšo bodočnost. Seve nas je velika večina brezposelnih, pa tudi oni, ki so tu pa tam zaposleni, nimajo mezd, ki bi zadostovale vsaj za najnujnejše, t. j. za prehrano. Mi pa si želimo več. Radi bi si na-

ročili tudi naš delavski list »Delavsko Politiko«, radi bi si naročili tudi kakšno knjigo iz naše delavske književnosti oziroma bi postali člani delavskih knjižnic, da bi vse to nam danes vsled mizernega položaja nedostaja sredstev. Zavedamo se, da bo naše delo uspešno le tedaj, če bomo složno sodelovali mladi in stari; v skupnosti je uspeh. To naj bi bil torej naš prispevek za »Mladinski vestnik«, da zvedo o nas in naših težnjah mladi sodrugi tudi drugod in da se istotako oglašijo. S. urednik, kakor tudi cenji. Čitatelji pa naj oprostite, ako besede ne teko kdo ve kako gladko izpod peresa, kajti od časa, ko smo prenehali s šolskimi spisi o sladkih poticah in naših stanovanjih (ki seve tudi niso taka kot smo jih v nalogah opisovali), je preteklo vendarle že tudi nekaj let. Oglašamo se kot delavci v »Delavski Politiki«, ker vemo, da je to res delavski list, v katerega dopisuje delavstvo, delavska mladina, sodrugi in sodružice.

Družnost! Besede mladih hrastniških sodrugov in sodružic naj služijo v vzpodbudo tudi ostali delavski mladini, ki hoče isto kot Hrastničani, da se javi. Od marljivosti mladih sodrugov in sodružic zavisi, ali bo naš »Mladinski vestnik« redno izhajal ali ne. Op. ur.)

izbrabila v to, da je v glavnem odpuščala delavstvo višjih kategorij zato, da je svojo režijo znižala. Lansko leto pa je pričela obrat modernizirati z zidanjem popolnoma novih peči, ki dovoljujejo ogromno stopnjevanje produkcije ob istočasnem zmanjšanju števila zaposlenih. Da bo družba čimprej krila svoje investicije, je lani v novembru mesecu odpuščala vse one delavce, ki so imeli kopaško ali učno kopaško kategorijo in jih je potem zopet sprejela za dnevno mezdo Din 23 do 27 na šht. Ti delavci sedaj nimajo pravice ne do stanovanj, ne do deputatnega premožja, morajo pa nekateri izmed njih plačevati visoke socialno zavarovalne prispevke. Ni čuda, ako so ti delavci, vsled skrajno naporne dela fizično kakor tudi gospodarsko popolnoma izčrpani. Radi tega so pričeli gibanje za izboljšanje svojega položaja. Ker pa so volili v občinski odbor ljudi s krščansko ljubeznijo do bližnjega in ker imajo vero v vpliv gospoda z »grička«, je prevzela vodstvo gibanja krščanska strokovna zveza v Zagorju. Ker gre apel teh lačnih ljudi na krščanske može, upamo, da bodo v svoji upravičeni zahtevi uspeli.

Pijančevanje. Cenjeni urednik! Pod gornjim nazivom sem čital v »Domovini« z dne 11. t. m. o groznem, brezvestnem pijančevanju v Sloveniji. Pisec teh vrst je mnenja, da je nujno potrebno, da se v tem pogledu skliče nekakšna anketa, na kateri bi se naj posvetovalo, kako preprečiti to zlo, ker sicer bo po nas. Pisec tudi trdi, da se v Dalmaciji in v Italiji prideluje mnogo več vina kot v Sloveniji, a popije se v Sloveniji kljub slabim razmeram več itd. Stvar je resnici na ljubo drugačna. Videti je, da so pisec podeželske razmere, zlasti pa v rudarskih revirjih, zelo malo znane. Gostilniška obrt propada, gostilne se zapirajo ena za drugo, kajti obrt se ne izplača več, davki so visoki, pivcev pa ni. Če se pa v vinorodnih krajih pride do ekscesov, je temu kriva bolj vzgoja, kot alkohol. Trditev, da se popiva v Sloveniji več, kot v Dalmaciji in Italiji, je celo smešna. Že ker primanjkuje v onih pokrajinah dobre pitne vode, se pije vina več kot pri nas. Tako pisanje škoduje delavstvu na ugledu in daje pobudo za zniževanje že itak skromnih mezd. Pisec s svojim izvajanjem sigurno ni mislil na ono pijančevanje, ki mu je zapadla fina družba, ki v razkošno opremljenih lokalih prazni zapečatene in z zlatimi etiketami opremljene steklenice šampanja. Končno pa bi bilo res nujno potrebno, da bi se že enkrat dalo delavstvu boljše mezde in izboljšalo njegov socialni položaj, pa bi s tem tudi odpadlo, kar danes služi v spodbudo tistim, ki vidijo napake, ne pa vzrokov. — Domačin iz revirja.

Izjava.

Podpisani preključem in obžalujem klevete, ki sem jih izrekel o Pintar Slavkovi in Pintar Ferdinandu. Izjavljam, da se navedena nista nikoli izrazila ob priliki občinskih volitev v Zagorju, da bosta, ako njih skupina zmagaja, gospoda župnika na križ obesila. — Pirc Ivan, Selo, Zagorje ob Savi.

Kranj

Izid volitev v »Jugobruni«. Pri volitvah obratnih zaupnikov v Jugobruni, dne 27. junija, je delavstvo zopet pokazalo, da razume, katera je njegova prava lista in da lažljiva obrekovanja in jurišanja na zaupnike SDSZJ, nimajo več odjeka pri predvarno in trezno mislečemu delavstvu. To dejstvo nam potrjuje volilni rezultat. Volilnih upravičencev je bilo 960. Volilo jih je 820, med katerimi je bilo 766 veljavnih glasov. Rdeča lista je dobila 414 glasov in 9 zaupnikov, bela 248 glasov in 5 zaupnikov, plava 104 glasove in 2 zaupnika. Sprememba od zadnjih volitev je v tem, da so plavi na račun rdečih pridobili en mandat, in to predvsem vsled tega, ker jim je bila precej omogočena agitacija in ker so limali delavstvo z raznimi obljubami. (Govorili so, da bo, ako zmagajo, delavstvo takoj plačano po Din 5 na uro, da bo odpravljen akordni sistem itd. Nas bi veselilo, če bi bili plavi tudi vedno in povsod za izvedbo radikalnih socialnih zahtev.) Beli, na katerih pritožbo se je ponovno volilo, in kateri niso hoteli pristati na skupno listo, so izšli iz volitev razočarani, z istim številom zaupnikov, do čim so na glasovih nekaj izgubili. — Razvoj v delavskih vrstah se vedno bolj kristalizira, kajti vedno več je onih, ki gledajo v svet z jasnim očesom; vedno več je onih, ki pri organizaciji ne gledajo na osebnosti, temveč na splošni delavski pokret, ki jih more rešiti modernega suženjstva, in ta pokret predstavljajo svobodne strokovne organizacije.

Gradbenik g. Slavec zasluži odlikovanje. Na lastne oči smo se mogli prepričati, da gospod Slavec plačuje nekatere delavce v Kokri po Din 2.25 in celo po Din 2 na uro. To je pa res pravi »bojevnik«, pri katerih je svoje čase stal v prvih vrstah... Kako naj potem stojimo domačim podjetnikom ob strani? — Razveseljivo je, da je delavstvo našlo pot v organizacijo in tudi to, da so krščanski socialci mogli organizirati samo štiri delavce, vsi drugi pa so odločno zahtevali zastopnika rdeče organizacije, to je organizacijo Gradjevinarskih radnika Jugoslavije, katere podružnica bo uradno skoraj obstojala tudi v Kranju. Torej »zasluge« krščanskih socialcev za stavbinsko delavstvo, napisane v »Delavski pravici«, vseeno ne vlečejo. — Stavbinsko delavstvo v Kokri se je odločilo zahtevati delovne pogoje, ki so v splošnem že v veljavi.

V Hrastniku na proslavo 30. letnice obstoja organizacije SDSZJ, dne 5. t. m., se

Zakaj je bila stavka v tovarni Westen d. d. v Celju?

Izprtje osovraženega predelavca pred sodiščem.

Celje, junija 1935.

Časopisi so poročali, da je bila v tovarni Westen d. d., ki zaposluje nad 1.000 delavcev, dne 25. majnika t. l. dvodnevna stavka, ker sta bili dve delavki odpuščeni, pa je stavka že po 31 urah končala, ker je tovarna delavki sprejela nazaj.

Javnost pa ni poučena o ozadju te stavke, ker nam žal primanjkuje prostora v našem delavskem listu, da bi mogli takoj o vsem točno poročati. Na tem slučaju delavstvo najlepše vidi, kakšnega ogromnega pomena je naša propaganda za razširjenje delavskega časopisa.

Stavka pri Westnu je odkrila nepopisno žalostno poglavje delavskega trpljenja po tovarnah. Strajk je namreč povzročil predelavec g. Kresnik Franc, ki je že dolga leta zaposlen pri tovarni, a so se mu sedaj uprle predvsem ženske, ki niso hotele več delati pod njegovim vodstvom. Po končani stavki se je tovarna pogodila z zaupniki in organizacijo, da bo odslej Kresnik v taki službi, kjer z delavstvom sploh ne bo prišel več v stik, posebno ne kot njihov nadzornik.

Iz policijskih in sodnih spisov, ki so radi te afere nastali pozneje, pa je razvidno, da je dne 25. majnika kljub temu dogovoru prišel predelavec g. Kresnik v drug oddelek za izdelovanje emailirane posode, kjer bi bil nekaj pomočnik za nadzorne posle predelavcu Martinu Golecu. Delavci te nočne partije so se temu energično uprli, ustavili delo in potisnili Kresnika iz delavnice, ter končno pred tovarno izjavili tovarnarju z vsó odločnostjo, da s Kresnikom nobeden ne bo delal.

G. Kresnik je radi tega dogodka vložil proti delavcem po nemškem advokatu g. dr. Skobernetu Georgu, ki je stalen zastopnik tt. Westen, kazensko ovadbo na sodišče radi omejevanja osebnih svobod, žaljenja časti in telesne poškodbe, češ da je bil po glavi ves krvav, ko so ga postavili pred tovarno.

Kaj je počenjal predelavec K. z mladotnimi delavci?

Minuli petek so se vršila pred sreskim sodiščem zaslišanja v tej kazenski zadevi. Zastopnik delavcev dr. Reisman je pri tem iznesel strahotne stvari iz delovanja g. Kresnika v tovarni Westen, katero je ravno dalo povod, da je še po tolikih letih naenkrat izbruhnila vsa, že dolga leta zatajevana jeza delavstva nad prizadejanimi krivicami, žalitvami in zlostavljanjem s strani Kresnika. Vsi ti delavci, bilo jih je okrog 40 osumljenecv, so namreč že pred 10 in 12 leti delali pod vodstvom g. Kresnika, ko so bili stari šele po 14 in 15 let in to v nočnem času. In kaj so pripovedovali ti delavci o svojem trpljenju v tistih mladih letih?

Pretepanje 14 letnih fantov v nočnih urah

Čeprav zakon izrecno prepoveduje, da mladoletni do 18. leta ne smejo delati ponoči, so bili ti fantki izročeni predelavcu Kresniku v nočnih urah na milost in nemilost. Kresnik jih je pri delu skoro vsak dan

klofotal, če radi prevelike vročine in izčrpanosti v nočni službi niso mogli toliko izdelati, kot je zahteval g. Kresnik. Naenkrat sta dobila dva slabotna fanta odredbo, da sta morala izvršiti toliko, kar so prej delali trije. G. Kresnik jih je pri tem lasal, vrgel na tla in na tleh z njihovo glavo treskal po opeki. Brcal je fante v zadnjico, jih psoval s posebnimi izmišljenimi sramotilnimi imeni, kot:

»paprika žani, majmut, mulc, osel, prasica« in podobno, da vseh grdihi imen ni mogoče niti navajati. Za pretepanje je imel še posebno gumijasto cev, ki jo je nazval bikavec. Zgodilo se je, da je pograbil tako dva mlada fanta za lase in ju z glavami treskal enega v drugega ter jih pri tem zmerjal. Delavcu, ki mu je smrtno ponesrečil otrok, se je posmehoval na dan smrti, češ, »boš pa drugega na...« itd.

Najhuše je počel z revežem, ki je bil telesno in duševno malo zaostal. Tega je celo s kladivom po glavi tolkel in mu nadel smešno ime, katero se ga še danes drži po 10 letih. Ko je prinašal ob sobotah denar v vrečkah, jih je metel delavcem na tla pod noge, mesto, da bi jim jih izročil v roke itd. itd.

Radi vsega tega so se torej delavci čisto upravičeno uprli, da ne bodo s Kresnikom delali, ko so ga po tolikih letih zopet dobili za »nadzornika«. Pred leti so morali molče prenašati vse to trpljenje, ker se niso upali pritožiti, da ne bi izgubili službe. Saj so bili med njimi reveži, ki so s 15 leti že vzdrževali 9 člansko rodbino.

G. Westen dviga klobuk pred organizacijo.

Vkljub tem temnim spominom pa so delavci ob zopetnem svidenju z g. Kresnikom vzdržali miro kri. Bila je značilna izpovedba priče, ki je izpovedal, da je lastnik tovarne g. Westen Adolf sam ob tej priliki rekel: »Sedaj šele vidim, kaj je organizacija, vsa čast Vam« in se trikrat odkril, češ »klobuk doli pred takim discipliniranim postopanjem organiziranega delavstva.«

Sodnik sreskega sodišča je sklenil, da bo odstopil spis v svrhu nadaljnjega predlaganja državnemu tožilstvu v vpogled, in je bila s tem zadeva za enkrat končana. Po našem mnenju pa bi morale v to zadevo poseči še druge oblasti, da točno preiščejo bivanje in sedanje delovanje predelavca Franca Kresnika v Westenovi tovarni, zlasti tudi ono, radi česar so se delavke uprle delati pod njegovim vodstvom.

Pregnani predelavec K. zahteva dosmrtno rento.

Ob koncu zaslišanja je zahteval iz tovarne izgnani predelavec K., da mu morajo osumljeni delavci plačevati od 25. majnika naprej, dokler ne bo dobil zopet službo v tovarni, torej event. tudi do smrti, 14-dnevno po 990 Din. Toliko je baje dotlej zaslužil, a sedaj ga je tovarna z ozirom na protest delavstva odstavila od dela in mu daje za enkrat le »voršus« na plačo. Tudi za bolečine je zahteval Din 300.— in za zdravniško spričevalo Din 120.—.

Širite naš list!

skega žandarmerijskega polka v Ljubljani glede kandidatov na listi Zveze delovnega ljudstva za občinske volitve v Studencih, v kateri se je očitelo kandidatom komunizem, izjavljam, da to vlogo umikam in preključem kot popolnoma neosnovano in neresnično. Prosil sem, da mi prizadeti nepremišljeno dejanje odpustijo in oprostijo. Vlogo sem napisal na prošnjo odbornikov Narodne odbrane v Studencih in jo potem izročil Sokolu, za katerega sta podpisala vlogo trgovcev Kumperščak kot tajnik in Kočevar Ciril kot starosta. Tudi ta dva sta že podpisala preključno izjavo na občini Studenci. — Afera govori sama za sebe in radi tega ne stavljamo nobenih komentarjev. Samo ljudem v Studencih in povsod drugod ponovno kličemo v spomin to ovadbo, ki ni edina s svrhom, da naj bodo v svojem občevarju skrajno previdni.

Prevalje

Delavsko predavanje o socialni zakonodaji se bo vršilo v nedeljo, dne 5. julija s pričetkom ob pol 9. uri dop. v dvorani gostilne pri Rozmanu. Predaval bo s. dr. Reisman. Delavci in delavke brez izjeme, skrbite za obilen poset tega važnega predavanja.

Meh za smeh

Premeteni ribič

Slavni igralec Talma je sedel nekega dne ob nekem jezeru v Bretagni in lovil ribe. Nenadoma je pristopil mož postave izza grma ter zarenčal:

»S kakšno pravico pa lovite tu ribe, a?« Igralec ga je pogledal od vrha do tal ter dejal patetično:

»S pravico vzvišenega genijalnega duha nad nizko, strahopetno kreaturo.«

Straznik je vztrepetal in vljudno odgovoril:

»Oprostite mi, prosim, ampak človek pač ne more poznati takoj vseh novih zakonov.«

Delavski pravni svetovalec

Predmeti izvzeti od rubeža. Kdaj se lahko zniža preživnina za nezakonskega otroka?

Vprašanje: Celje: Za neke stroške so Vam zarubili žepno uro, budilko in kuhinjsko mizo. Ali se sme te predmete delavcu zarubiti? **Odgovor:** Ako Vam je žepna ura nujno potrebna v Vašem poklicu tako, da jo pri delu rabite, potem ne bi bila rubljiva. Isto velja tudi za budilko, ako budilko rabite, če na primer morate zjutraj zgodaj vstajati in oditi na delo. Kuhinjsko mizo Vam bodo lahko zarubili, razen če je to edina miza. Ako je položaj tak, lahko na zapisnik pri sodišču predlagate, da se izvršba ustavi.

Vprašanje: Moja žena ima nezakonskega otroka. Nezakonski oče je pri sodišču predlagal, da se mu preživnina, ki jo mora mesečno za otroka plačevati, zniža. Ali se more preživnina znižati. **Odgovor:** Ako se znatno izpremenijo premoženjske razmere nezakonskega očeta ali če se izpremenijo imovinske razmere in potrebe nezakonskega otroka, se more tudi preživnina za otroka izpremeniti, torej zvišati ali znižati. Ako nezakonski otrok sedaj torej ne rabi več toliko kot je rabil poprej, ker na primer nekaj že sam zasluži, potem bo sodišče na predlog nezakonskega očeta najbrže preživnino znižalo. Na vsak način pa ima varuh otroka pravico, vložiti proti novemu živninskemu sklepu rekurz, v katerem zahteva, da se sklep razveljavi in čisti višina preživnine, kot jo je doslej plačeval nezakonski oče.

Razno

»Delavska akademija« čehoslovških socialnih demokratov. Izobrazba je v delavskem gibanju jako važen faktor. Čehoslovški socialni demokrati to dobro vedo ter pridno delajo s svojo »Delavsko akademijo«. V letu 1935 je priredila ta ustanova 6131 prireditvev, ki se jih je udeležilo 574.495 udeležencev. Med temi prireditvami je bilo 372 tečajev, 3347 posameznih predavanj ter 2104 umetniške in drugačne prireditve. »Delavska akademija« ima 76 podružnic, 34 na Češkem, 20 na Moravsko-Slezijem, 15 na Slovaškem in 7 v Karpatski Rusiji. Teh 37 podružnic je priredilo po občinah še 128 prireditvev. Socialistična visoka šola v Pragi je imela v prvem letniku 35, drugi letnik 32 slušateljev. (Drugi del je nekakšen seminar.) Razen rednih predavanj je priredila akademija 14 aktualnih večerov (vsako sredo) pred širšim občinstvom predavanja o političnih, gospodarskih in kulturnih vprašanjih.

Preveč damo za oboroževanje. Francoski finančni minister Vincent Auriol je navedel v zbornici v svojem poročilu, da se izda vsako leto 122 milijard frankov za oboroževanje in s tem pripravlja, kdaj se začnemo pobijati med seboj. Minister svari države pred ogromnimi izdatki, ki morajo zlomiti gospodarsko silo vsake države. Dolgo ne more več iti tako.

Prebivalstvo Čehoslovaške. Po zadnjih ugotovitvah ima Čehoslovaška sedaj 15.126.873 (konec 1935) prebivalcev. Na Čehoslovaškem žive Čehi, Nemci, Poljaki, Ogrji, Slovaki in Rusini. Vidimo pa, da se čehoslovaška republika razmeroma jako lepo upravlja brez posebnih konfliktov. V republiki imajo velik vpliv socialisti. Dobre razmere so pa posledica demokracije, ki se izvaja tudi v praksi. Priznati moramo, da na Čehoslovaškem tudi meščanske in klerikalne stranke uvidevajo veliko prednost demokracije, ki jo je učil Masaryk in jo izvaja tudi novi predsednik republike dr. Beneš.

Blagoslov zakona. Pariški profesor Jabot je več let opazoval in študiral zakonsko življenje 40.000 parov. Rezultat preiskave je strahoten. Ena tretjina zakoncev živi v odkritem prepiru in sovraštvu, ena tretjina pa skriva svoje razprtje javnosti, ne živi pa nič bolj spozumno kakor prva tretjina. O tretje tretjine se je 4000 parov ločilo pred potekom dveh let. Ušlo je ženam 2400 mož in možem 1200 žena. Ostane še okroglo 3600 parov, od katerih je profesor označil 127 »skoraj srečnih« in 13 resnično srečnih. Ta slika kaže gore trpljenja, zlo za vzgojo otrok in malo svetosti. Mnogo boljše tudi drugod ni kakor v Franciji.

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in urejuje Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.